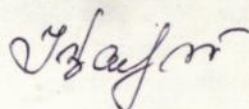

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАКОМОРНИЙ Сергій Миколайович

УДК 338.4:336.6.61

**РОЗРОБКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ОСНОВ
ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА**

+ 08.04.01

Спеціальність: 08.06.01 - Економіка підприємства і
організація виробництва

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Суми - 1997

00751289 (W)

Дисертація є рукописом.

Робота виконана в Сумському державному аграрному університеті
Міністерства агропромислового комплексу України.

Науковий керівник: - доктор економічних наук, професор
Чупіс Анатолій Віталійович, Сумський державний аграрний університет, кафедра фінансів, завідуючий кафедрою.

Офіційні опоненти: - доктор економічних наук, професор
Поляков Олександр Максимович, Сумський державний аграрний університет, кафедра обліку і аудиту, професор.

- кандидат економічних наук, доцент
Ілляшенко Сергій Миколайович, Сумський державний університет, кафедра економіки, доцент.

Провідна установа: - Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса.

Захист відбудеться "6" грудня 1997 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К55.815.01.Сумського державного аграрного університету, м. Суми, вул. Кірова, 160, ауд. 304

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного аграрного університету, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57.

Автореферат розісланий "5" листопада 1997 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.О. Несветов

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

За теперішнього часу в умовах перехідного періоду докорінно змінюється цільова орієнтація економіки усєї країни. Розвиток ринкових форм власності передбачає кардинальне змінення механізму господарювання, економічного світогляду.

Функціонування підприємств в умовах ринку змушує останніх самостійно шукати нові форми і методи ефективного ведення господарства. Прагнення підприємств зберегтись в умовах, що склалися, потребує необхідності вивчення внутрішнього та зовнішнього економічного середовища господарювання, кон'юнктури ринку, оцінки ступеню ризику, що потребує суттєвих змін в організації аналітичних досліджень, їх методичному забезпеченні.

Проблеми теоретичного обґрунтування поняття і складових фінансових ресурсів та ефективності їх використання були предметом досліджень ряду вітчизняних та зарубіжних вчених: Сичова М.Г., Сорокіна Г.М., Чиркова В.Г., Орлова П.В., Мочерного С.В., Павлюка К.В., Коробова М.Я., Варналія З.С., Фукса А.А., Василика О.Д., Сало І.В., Федосова В.М., Саблука П.Т., Дем'яненко М.Я., Беседіна В.Ф., Ніхвбахта Є., Піндака Р., та продовжуються до сих пір.

Однак проведені розробки потребують і уточнення. Неправильна фінансова політика, як наслідок відсутності оперативної інформації про економічний потенціал підприємства і рівень його використання, зумовлені застарілими підходами до управління фінансовими ресурсами, та посилені умовами економічної кризи, привела до того, що значна частина підприємств знаходиться на межі виживання.

Варіант прийняття рішень у галузі перспектив економічного розвитку у значній мірі залежить від ступеня достовірності даних, отриманих на основі нової методології фінансового аналізу. В умовах ринку, виробнича діяльність підприємства повинна оцінюватись з точки зору досягнення максимальних фінансових результатів, при найбільш повному використанні матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. В зв'язку з цим виникає необхідність у розробці методів оцінки господарської діяльності з

урахуванням показників ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Результати досліджень знайшли своє відображення при виконанні науково-дослідних робіт в рамках аналізу ефективності використання фінансових ресурсів ряду промислових підприємств Донецької, Полтавської, Рівненської та Сумської областей, а також при виконанні бюджетних тем: "Розробити модель фінансово-кредитної системи регіонального природокористування" (№ держ. рег. 01940008843); "Розробити модель індикативного планування охорони природи та раціонального використання природних ресурсів в Україні" (№ держ. рег. 01940008284) за замовленням Міністерства освіти України; входять до плану робіт по темі: "Розробка фінансово-економічної стратегії розвитку АТ "Азот" м. Рівне (№ держ. рег. 0197U000532).

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються з метою вдосконалення навчального процесу в лекційних курсах та при проведенні практичних занять зі студентами економічних спеціальностей.

Мета і задачі дослідження.

Основна мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні науково-методичних підходів до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, оптимального їх розподілу та практичному використанню результатів дослідження при плануванні та управлінні в умовах економіки перехідного періоду. У відповідності до визначеної мети в роботі сформульовані такі задачі:

- визначити поняття категорії "фінансові ресурси підприємства";
- провести аналіз існуючих підходів та методів оцінки ефективності господарської діяльності підприємств;
- провести факторний аналіз та обґрунтування критерію оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства (ФРП);
- запропонувати показники оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;

- розробити алгоритм оптимізації фінансових ресурсів підприємства;
- сформувати інформаційну базу для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- провести комплекс експериментальних розрахунків по оцінці ефективності використання ФРП;
- розробити практичні рекомендації по оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів.

- уточнено поняття категорії “фінансові ресурси підприємства”;
- поглиблено зміст поняття “ефективність використання фінансових ресурсів підприємства”, обґрунтована можливість використання існуючого категорійного апарату ефективності для її оцінки;
- проведено обґрунтування критерія оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, досліджена його структура;
- запропоновано узагальнюючий показник оцінки ефективності використання ФРП і його структурних складових;
- розроблено модель оптимізації фінансових ресурсів підприємства;
- визначені основні елементи інформаційного забезпечення оцінки ефективності використання ФРП і розроблені кількісні методи їх розрахунку;
- проведено комплекс експериментальних розрахунків та розроблені методичні рекомендації по оцінці ефективності використання ФРП і оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення роботи полягає у тому, що в ній розроблений узагальнюючий показник оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, обґрунтовано його зміст і розкрита структура, а також складена оптимізаційна модель перерозподілу фінансових ресурсів, що дає можливість формувати структуру засобів підприємства і джерел їх фінансування з метою отримання максимального результату в

умовах економіки перехідного періоду. Ці положення узагальнені і наведені у вигляді методичних рекомендацій по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства і оптимізації їх структури.

Розроблені рекомендації можуть бути практично застосовані як на рівні промислових підприємств України, з метою планування варіантів свого економічного розвитку, так і на рівні регіонів при управлінні фінансовими ресурсами.

Особистий внесок здобувача.

Особистий внесок здобувача визначений у розділі автореферату "Наукова новизна одержаних результатів". Публікації автора підтверджують цей факт. В брошурі "Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства" у співавторстві з Чупісом А.В. особистий внесок здобувача полягає в тому, що: на базі попередніх досліджень по новому розкрита суть та зміст поняття "фінансові ресурси підприємства"; вперше визначена концепція ефективності використання фінансових ресурсів підприємства в умовах перехідного періоду; обґрунтовано критерій оцінки та показники використання фінансових ресурсів; вперше запропоновано модель оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та оптимізації їх структури;

Апробація результатів дисертації.

Основні положення та результати дослідження були викладені у доповідях на конференціях і опубліковані: "Методичні аспекти розробки фінансової стратегії підприємства по покращанню його фінансового становища" - Міжнародна науково-практична конференція "Маркетинг в системі управління підприємством" (Київ, 1996); "Оптимізація використання фінансових ресурсів підприємства як фактор впливу на його фінансове становище", "Вдосконалення управління фінансовою діяльністю підприємства" - Міжнародний науково-практичний семінар "Міжнародна логістика і маркетинг у країнах з перехідною економікою" (Донецьк, 1996); "Інвестиційна політика підприємств малого і середнього бізнесу" - Міжнародна конференція-семінар "Проблеми та перспективи формування цивілізованого суспільства в Україні" (Харків, 1996); "Де-які аспекти обґрунтування ефективності варіантів інвестиційних

проектів” - Міжнародна науково-практична конференція “Місто, регіон, держава: Проблеми розподілу влади” (Славяногорськ, 1997).

Результати дослідження були направлені виконавчим комітетам ряду міст Донецької, Полтавської, Рівненської, Сумської областей, використовуються у навчальному процесі.

Матеріали роботи використовувались при розробці проекту методичних рекомендацій по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Публікації.

За результатами проведеного дослідження опубліковано 15 наукових робіт загальним обсягом 6,4 друк. аркушів, у тому числі автора 4,5 д.а.

Структура і зміст роботи.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовується актуальність дослідження, сформульовані мета та завдання дослідження, характеризуються наукова новизна та практична значимість отриманих результатів, розкривається основний зміст роботи.

У першому розділі “Фінансові ресурси підприємства як об’єкт економічної оцінки” досліджена і обґрунтована категорія “фінансові ресурси підприємства” з точки зору кругообігу фінансових ресурсів у процесі виробництва. Проведено аналіз існуючих вітчизняних та зарубіжних методів оцінки та показників господарської діяльності, виявлена необхідність і можливість застосування їх при оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

У другому розділі “Розробка принципів та методичних основ оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства” здійснено вибір і обґрунтування критерію оцінки ефективності, а також факторів впливу на ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Запропонована модель оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства, на основі проведених парних регресійних аналізів залежностей складових критерію ефективності і складових фінансових ресурсів підприємства. Розглянутий порядок створення інформаційної бази а також розроблені методи визначення її елементів.

У третьому розділі “Розробка методики оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства і їх оптимізації” викладені основні методичні положення по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, а також по оптимізації структури коштів підприємства і джерел їх фінансування, з метою отримання максимального доходу від діяльності підприємства. Проведений комплекс експериментальних розрахунків і розроблені рекомендації по оптимальному розподілу фінансових ресурсів, які апробовані на ряді промислових підприємств.

У висновках викладені результати роботи, та наведені пропозиції і рекомендації щодо їх впровадження.

Список використаних джерел налічує 139 джерел.

У додатку А “Програми виконання парних регресійних аналізів і знаходження параметрів оптимізаційних моделей для ПЕОМ” містяться програми виконання парних регресійних аналізів залежностей заробітної платні і прибутку від обсягу обігових коштів підприємства, а також залежності доходу підприємства від розміру його позичених коштів і програми рішення оптимізаційних завдань по визначенню оптимальної структури коштів підприємства та їх джерел.

У додатку Б “ Вихідні дані для розрахунку показників ефективності використання фінансових ресурсів і оптимізації структури коштів підприємства та джерел їх фінансування” наведена вихідна інформація для проведення відповідних розрахунків.

У додатку В “Методичні рекомендації по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства і їх оптимізації” приведені методичні рекомендації по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Робота викладена на 156 сторінках друкарського тексту, містить 3 додатки, 5 таблиць, ілюстрована 4 рисунками,.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ.

Уточнення поняття категорії “фінансові ресурси підприємства” ґрунтується на тому, що, виходячи з визначення фінансів як системи економічних відносин, пов'язаних з цосуванням фондів грошових коштів, - це кількісна

характеристика відображення форми проявлення фондів на різних етапах виробничого процесу. Тоді, під "фінансовими ресурсами підприємства" ми будемо розуміти всі грошові кошти підприємства, нагромаджені в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту, акумульовані у цільових джерелах і перетворені у відповідну матеріальну форму, чи призначені для здійснення відповідних витрат. Таке визначення, на наш погляд, дозволяє виявити місце та значення фінансових ресурсів у розширеному відтворенні, активніше використовувати їх як інструмент господарського механізму для впливу на всі елементи структури виробництва, зумовлює межі фінансових ресурсів, форми проявлення та цільове призначення.

З'ясовано, що ефективність матеріального виробництва заключається у тому, яка віддача від витрат праці а також від використовуваних у виробництві ресурсів. Якщо перший варіант виразу ефективності характеризує рівень витрат виробництва, то другий варіант показує реалізацію потенційних можливостей зростання обсягу виробництва, чи отримання максимального результату, при наявності даної кількості та якості виробничих ресурсів. В умовах перехідного періоду, при обмеженості коштів підприємства (фінансових ресурсів) постає питання найбільш повного їх використання, з метою отримання максимального результату, що є гарантією не тільки адаптації підприємств до ринкових умов, але й можливості подальшого нарощування виробничого потенціалу. Вихід у цьому випадку убачається в оптимізації структури фінансових ресурсів, тобто у створенні таких їх пропорцій, щоб кожен вид ресурсу був повністю втягнутий у процес виробництва і забезпечував максимальну віддачу у даних умовах. Отже поняття "ефективне використання фінансових ресурсів" повинно припускати, на наш погляд, не тільки отримання максимальної віддачі від цих ресурсів при наявній структурі, але й правильний розподіл їх, забезпечуючи тим самим оптимальну структуру фінансових ресурсів.

На базі попередніх досліджень визначено, що економічна ефективність завжди проявляється у співставленні вироблюваних та спожитих ресурсів. Вироблювані ресурси у цьому випадку, на нашу думку, повинні виступати критерієм ефективності, як маючи відповідну розмірність відрізняюча ознака, користуючись якою можна правильно підходити до оцінки ефективності.

Як критерій оцінки ефективності використання фінансових ресурсів у даній роботі обґрунтовується доход підприємства, складовими частинами якого є величина повних амортизаційних відрахувань, фонд заробітної платні робітників підприємства та обсяг отриманого прибутку. При обґрунтуванні доходу, як критерію оцінки, ми виходили з того, що доход є результатом використання фінансових ресурсів і в той же час сам являється фінансовим ресурсом, завдання якого являється в забезпеченні безперервності процесу виробництва. Складові доходу при оцінці ефективності, у цьому випадку, будуть показувати ступінь використання (ресурсовіддачі) відповідних видів фінансових ресурсів.

З точки зору кругообігу фінансових ресурсів діяльність підприємства являє собою процес постійної трансформації одних видів ресурсів у інші (рис. 1). Для безперервності виробничого процесу (ефективного функціонування) необхідно, щоб на всіх стадіях виробництва фінансових ресурсів було доволі, у той час як загальний обсяг фінансових ресурсів буде визначати обсяг випуску продукції.

Отже, як фактори впливу на ефективність використання фінансових ресурсів виступають складові їх обсягу та джерел фінансування, які забезпечують відповідну стадію виробничого процесу. Виходячи з завдань дослідження у роботі розглянуті наступні основні фактори впливу на ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: обсяг коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства, обсяги його основних та обігових засобів і розміри власних та позикових коштів підприємства.

Виявлення існуючого взаємозв'язку між змінами обсягу складових фінансових ресурсів підприємства і результату, який характеризує ефективність виробництва, являє зміст аналізу фінансового аспекту ефективності. Для проведення такого аналізу необхідна система специфічних показників, які б охоплювали господарчі процеси у сукупності фінансово-економічних зв'язків з точки зору узгодження процесів формування фінансових ресурсів та руху матеріальних і трудових ресурсів на всіх стадіях виробництва.

З урахуванням результату, як критерію оцінки, та обсягу фінансових ресурсів підприємства, як узагальнюючий

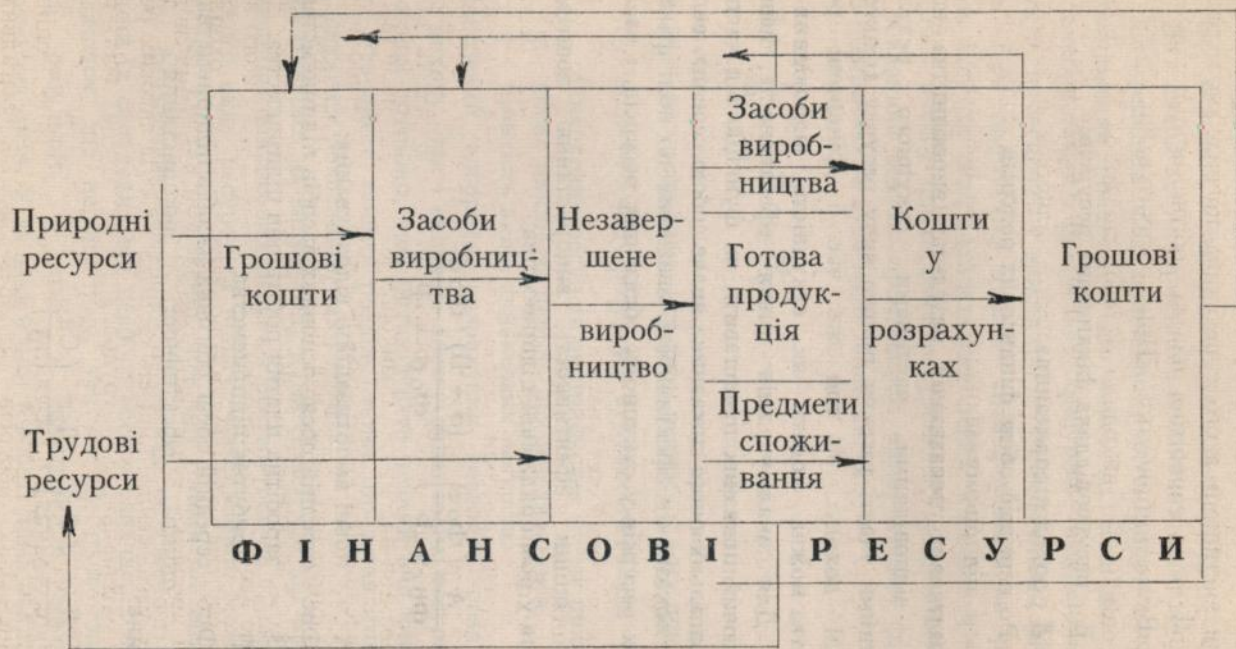

Рис. 1. Кругообіг і трансформація фінансових ресурсів підприємства

показник ефективності використання фінансових ресурсів підприємства нами пропонується використовувати показник ресурсовіддачі, який визначається таким чином:

$$\bar{p} = \frac{D}{P}, \quad (1)$$

де \bar{p} - ресурсовіддача фінансових ресурсів;

D - доход підприємства;

P - середній обсяг фінансових ресурсів підприємства.

У часткових показниках результат виробництва повинен виступати відповідними частинами сукупного результату, еквівалентними участі того чи іншого виду ресурсу (фактору) у формуванні доходу. У той же час і фінансові ресурси підприємства можна подати як сукупність відповідних видів ресурсів. Для аналізу змін рівня ефективності необхідно узагальнюючий показник представити як функцію від часткових. Модель узагальнюючого показника являє собою середню величину часткових показників ефективності, зважених по долі факторних фінансових ресурсів у сукупному обсязі цих ресурсів, і має такий вигляд.

При оцінці ефективності використання коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства:

$$\bar{p} = \frac{A}{\Phi_{oc}} \left(\frac{\Phi_{oc}}{P} \right) + \frac{(З + П)}{\Phi_{об}} \left(\frac{\Phi_{об}}{P} \right) \quad (2)$$

де A - повні амортизаційні відрахування;

Φ_{oc} - середній обсяг основних засобів підприємства;

$З$ - заробітна платня робітників підприємства;

$П$ - прибуток підприємства;

$\Phi_{об}$ - середній обсяг обігових засобів підприємства.

При оцінці ефективності використання джерел фінансування:

$$\bar{p} = \frac{D_c}{C_c} \cdot \left(\frac{C_c}{P} \right) + \frac{D_z}{C_z} \cdot \left(\frac{C_z}{P} \right) \quad (3)$$

де D_c - доход від використання власних коштів підприємства;

C_c - середній обсяг власних коштів підприємства;

D_z - доход від використання позикових коштів;

C_z - середній обсяг позикових коштів підприємства.

Дослідження показують, що найбільш вірогідні дані про рівень використання фінансових ресурсів підприємства дає розрахунок, проведений у межах циклу трансформації фінансових ресурсів. При цьому під циклом трансформації ми розуміємо проміжок часу, за який знайшла своє повне завершення видозміна відповідного обсягу фінансових ресурсів. У загальному вигляді модель показника оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства буде мати такий вигляд:

$$\bar{p} = \frac{1}{m} \cdot \sum_{j=1}^m \sum_{i=1}^n p_{ij} \cdot Y_{ij} \quad (4)$$

де p_{ij} - ресурсовіддача i -го виду ресурсу у j -му циклі;

Y_{ij} - доля i -го виду ресурсу у сукупному обсязі

фінансових ресурсів підприємства у j -му циклі;

m - число циклів за період, що розглядається;

n - кількість видів фінансових ресурсів.

Наведений алгоритм розрахунку дозволяє розділяти як складові доходу, так і складові обсягу фінансових ресурсів до тої міри, до якої потрібно, щоб оптимізувати певний вид фінансового ресурсу. Результат такого розділу може представлятися як у вигляді існуючих показників, так і нових.

Грунтуючись на висунутому нами тезисі, що під ефективним використанням фінансових ресурсів розуміється не тільки віддача від кожного виду ресурсу, а віддача максимально можлива, ми припускаємо, що так положення можливе тільки при оптимальній структурі фінансових ресурсів. В умовах обмеженості ресурсів відхилення їх складових від певного обсягу означає їх недостачу, або надлишок, що недопустимо, так як від цього знижується кінцевий результат, а отже і ефективність використання фінансових ресурсів. У зв'язку з цим у роботі нами запропоновані наступні оптимізаційні моделі.

При оптимізації складових засобів, що знаходяться у розпорядженні підприємства:

$$f(X) = \frac{X_1 \cdot X_2 \cdot X_3 + X_1 \cdot X_2 \cdot X_4}{X_1 \cdot X_2 \cdot (X_3 + X_4)} \rightarrow \max$$

$$\left\{ \begin{array}{l} X_4 = \left[a + b \frac{X_2}{X_1 + X_2} + c \left(\frac{X_2}{X_1 + X_2} \right)^2 \right] (X_1 + X_2) \\ X_1 + X_2 = P \\ 0 \leq X_1 \leq 0,64P \\ 0,36P \leq X_2 \leq P \\ 0 \leq X_3 \leq A + X'_3 \\ 3m \leq X_4 \leq 3 + \Pi + X'_4 \end{array} \right. \quad (5)$$

де X_1 - обсяг основних засобів підприємства;
 X_2 - обсяг обігових засобів підприємства;
 X_3 - розмір повних амортизаційних відрахувань;
 X_4 - сума заробітної платні та прибутку;
 a, b, c - коефіцієнти рівнянь регресії парних залежностей.

При оптимізації джерел їх фінансування:

$$f(X) = a' + b' \frac{X_6}{X_5 + X_6} + c' \left(\frac{X_6}{X_5 + X_6} \right)^2 + d' \left(\frac{X_6}{X_5 + X_6} \right)^3 \quad (6)$$

$$0 \leq X_5 \leq 0,4P$$

де X_5 - обсяг власних коштів підприємства;
 X_6 - обсяг позикових коштів підприємства;
 X_7 - доход від використання власних коштів;
 X_8 - доход від використання позикових коштів;
 a', b', c', d' - коефіцієнти рівнянь регресії парних залежностей.

Для оцінки взаємозв'язку складових доходу і факторів впливу були побудовані рівняння регресії парних залежностей. Побудові рівнянь передували збір та обробка інформації на 34

промислових підприємствах за три рски. В результаті обробки на ПЕОМ були отримані такі рівняння.

При оцінці залежності суми заробітної платні і прибутку від обсягу обігових засобів підприємства:

$$X_4 = \left[-0,47 + 5,32 \frac{X_2}{X_1 + X_2} - 6,67 \left(\frac{X_2}{X_1 + X_2} \right)^2 \right] (X_1 + X_2) \quad (7)$$

При оцінці залежності доходу від обсягу позикових коштів підприємства:

$$\begin{aligned} (X_7 + X_8) = & \left[-0,78 + 6,63 \frac{X_5}{X_5 + X_6} - 8,92 \left(\frac{X_5}{X_5 + X_6} \right) + \right. \\ & \left. + 3,41 \left(\frac{X_5}{X_5 + X_6} \right)^3 \right] \cdot (X_5 + X_6) \end{aligned} \quad (8)$$

В результаті обчислень на ПЕОМ оптимізаційних завдань були знайдені максимально можливе значення узагальнюючого показника оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства (ресурсовіддачі), оптимальний обсяг основних та обігових засобів а також оптимальний розмір власних та позикових коштів підприємства.

Оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, з нашої точки зору, необхідно підрозділяти на укрупнену та уточнену. Такий розподіл зв'язаний зі створенням нової інформаційної бази, але можливе використання інформації, яка існує у статистичній звітності. Бухгалтерський (фінансовий) звіт, що являє собою упорядковану таблицю згрупованих показників (форма №1, №2, №3), містить необхідну інформацію, яка може бути використана для укрупненої оцінки ефективності використання фінансових ресурсів. Однак, для уточненої оцінки, при визначенні середньорічних вартостей основних, та залишків обігових коштів використання такої інформації дає значні похибки. В зв'язку з цим нами запропоновано визначення вихідних величин проводити у межах циклу трансформації фінансових ресурсів, необхідна інформація для чого міститься у

бухгалтерських регістрах єдиної журнально-ордерної форми рахівництва. У роботі наведені методичні підходи та формули розрахунку вихідних величин з урахуванням вказаної особливості.

Розраховані величини показника ефективності використання фінансових ресурсів, його максимально можливі значення при оптимізації фінансових ресурсів, та оптимальні значення основних і обігових засобів, власних і позикових коштів для деяких підприємств наведені в табл. 1. Аналізуючи фактичний наявний стан ефективності використання фінансових ресурсів підприємств слід відмітити, що практично перед всіма ними стоїть проблема оптимізації як наявних коштів, так і джерел їх фінансування. Значні обсяги обігових засобів, створені в результаті як неможливості збуту продукції, так і триваючого стремління мати страхові запаси на випадок росту інфляції, обумовлюють те, що переважна частина одних з мобільних видів фінансових ресурсів не використовується. Окрім того, моральний та фізичний знос основних засобів ведуть до зниження випуску продукції. До неефективного використання фінансових ресурсів веде й нестача власних коштів підприємства. У такому випадку, при відсутності довгострокових кредитів підприємство не має перспектив розвитку. Незадовільне фінансове становище більшості підприємств позбавляє їх можливості отримання короткострокових кредитів. Зростання кредиторської заборгованості тоді означає, що підприємство не може розраховатися навіть по заробітній платні. У цьому випадку грошові кошти, що фактично являються у розпорядженні підприємства, знаходяться без руху, чи у вигляді зверхнормативних залишків обігових засобів, чи у вигляді дебіторської заборгованості.

Методично оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства і їх оптимізації являє собою визначення максимально можливого для даного підприємства показника ресурсовіддачі і, виходячи з нього, оптимальну структуру коштів підприємства та джерел їх фінансування при обсязі фінансових ресурсів, що є в наявності. При цьому оцінку пропонується проводити у наступному порядку:

- на основі отриманої інформації проводиться розрахунок вихідних величин та визначається фактичний коефіцієнт ресурсовіддачі;

Показники фактичної та максимальної ресурсовіддачі (грн./грн.) і оптимальне співвідношення фінансових ресурсів (%) деяких промислових підприємств, 1996 рік.

Промислові підприємства	Показники ресурсовіддачі		Оптимальне співвідношення ресурсів	
	фактичної	максимальної	Обігових засобів	Власних коштів
Насосний завод, м. Свеса	0,22	0,49	52	70
Завод "Центролит", м. Суми	0,36	0,51	50	69
Завод поршневих кілець, м. Лебедин	0,23	0,38	58	73
Завод "Насосенергомаш" м. Суми	0,38	0,55	46	66
Машинобудівельний завод, м. Лебедин	0,32	0,53	49	67
Арматурний завод, м. Конотоп	0,17	0,45	54	71
Станкобудівельний завод, м. Глухів	0,09	0,31	60	76
ВАО "Червоний металіст", м. Конотоп	0,23	0,47	52	71
Арматурний завод, м. Кролевець	0,26	0,54	48	67
АО СМВО ім. Фрунзе, м. Суми	0,41	0,44	55	71
Завод "Імпульс", м. Шостка	0,31	0,48	52	71
Вагоноремонтний завод, м. Конотоп	0,16	0,35	59	75
АО "Нафтопромаш" м. Охтирка	0,23	0,56	46	66
Завод "Поліграфмаш", м. Тростянець	0,42	0,55	47	67

- складається модель оптимізації співвідношення коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства та джерел їх фінансування і проводиться розрахунок параметрів моделі;

- використовуючи розрахункові величини проводиться аналіз відхилень факторів впливу та намічається комплекс заходів по формуванню нової структури фінансових ресурсів підприємства.

Як результат узагальнення теоретичних розробок та експериментальних розрахунків у роботі приведені методичні рекомендації по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства і їх оптимізації.

Використання запропонованого у роботі інструментарію дасть можливість у деякій мірі знайти шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства на основі їх оптимізації з метою отримання максимального доходу. При цьому слід відмітити, що це важливий, але не єдиний шлях досягнення накресленої мети.

ВИСНОВКИ

Результати досліджень, викладені у дисертації дозволяють зробити такі висновки та пропозиції:

- ефективність використання фінансових ресурсів у значній мірі залежить від оптимального розподілу коштів підприємства та джерел їх фінансування;

- оптимізація фінансових ресурсів повинна ґрунтуватися на моделюванні взаємозв'язків між факторами впливу та результатами виробництва;

- викладені у роботі методичні положення дають можливість не тільки оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, але й намітити шляхи її підвищення;

- результати роботи можуть бути використані як на рівні промислових підприємств, так і іншими установами при плануванні та управлінні фінансовими ресурсами;

- необхідні подальші дослідження по розробці методики аналізу виробничо-господарської і фінансової діяльності підприємств з урахуванням розвитку ринкових відносин.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

За результатами досліджень опубліковано 15 робіт, основні з яких слідуючі:

1. Чупис А.В., Закоморный С.Н. Эффективность использования финансовых ресурсов предприятия.- Сумы.: Изд-во Козацкий вал, 1997.-28 с.(особисто автора 1,0 д.а.).

2. Закоморный С.Н. Оптимизация структуры финансовых ресурсов предприятия.- Сумы.: Изд-во Козацкий вал, 1977.- 24 с.

3. Закоморный С.Н. Механизм выбора альтернативных путей улучшения финансового положения предприятия // Вісник Сумського держ. ун-ту, Сер. Фінанси та кредит. - 1995. - №2(4). - С. 6-11.

4. Закоморный С.Н. Вопросы эффективности использования финансовых ресурсов предприятия и его финансовое положение // Вісник Сумського держ. ун-ту, Сер. Фінанси та кредит. - 1996. - №1(5). - С. 7-12.

5. Закоморный С.М. Вибір критерію оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємств АПК // Вісник Сумського сільськогосп. ін-ту, Сер. Фінанси і кредит. - 1996. - №1. - С. 31-35.

6. Закоморный С.М. Алгоритм оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства // Вісник Сумського сільськогосп. ін-ту, Сер. Фінанси і кредит. - 1997. - №1(2). - С. 72-77.

АНОТАЦІЇ

Закоморный С.М. "Розробка науково-практичних основ оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства". - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.01 - економіка підприємства і організація виробництва. - Сумський державний аграрний університет, Суми, 1997.

Дисертацію присвячено питанням оцінки фінансової діяльності підприємства. У роботі визначені суть, зміст та значення категорії "фінансові ресурси підприємства" у механізмі впливу фінансів на процес розширеного відтворення. Обґрунтовано критерій ефективності і розроблені узагальнюючий та часткові показники оцінки ефективності використання фінансових ресурсів. Запропоновані моделі оптимізації фінансових ресурсів та наведені програми розрахунків параметрів

моделей. Розроблені методичні положення по оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та їх оптимізації. Проведено комплекс розрахунків та дано пропозиції по формуванню оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства.

Ключові слова: фінансові ресурси підприємства, ефективність використання, оптимальність розподілу, цикл трансформації, оптимізаційна модель, оптимізація структури фінансових ресурсів.

Закоморный С.Н. - "Разработка научно - практических основ оценки эффективности использования финансовых ресурсов предприятия". - Рукопись .

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 - экономика предприятия и организация производства. - Сумский государственный аграрный университет, Сумы, 1997.

Диссертация посвящена вопросам оценки финансовой деятельности предприятия. В работе определены суть, содержание и значение категории "финансовые ресурсы предприятия" в механизме воздействия финансов на процесс расширенного воспроизводства. Обоснован критерий эффективности и разработаны обобщающий и частные показатели оценки эффективности использования финансовых ресурсов предприятия. Предложены модели оптимизации финансовых ресурсов и даны программы расчета параметров моделей. Разработаны методические положения по оценке эффективности использования финансовых ресурсов предприятия и их оптимизации. Проведен комплекс расчетов и даны предложения по формированию оптимальной структуры финансовых ресурсов предприятия.

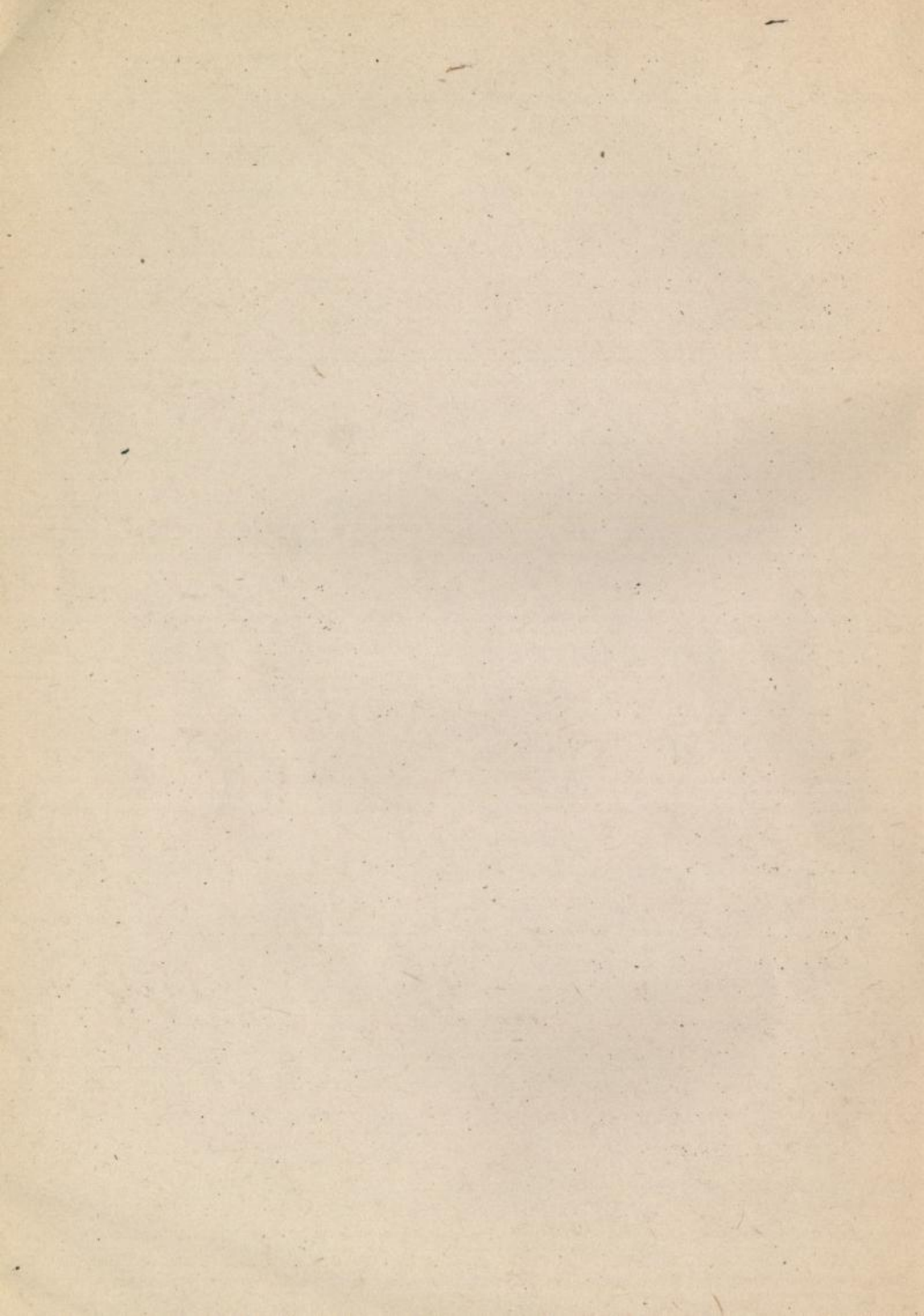
Ключевые слова: финансовые ресурсы предприятия, эффективность использования, оптимальность распределения, цикл трансформации, оптимизационная модель, оптимизация структуры финансовых ресурсов.

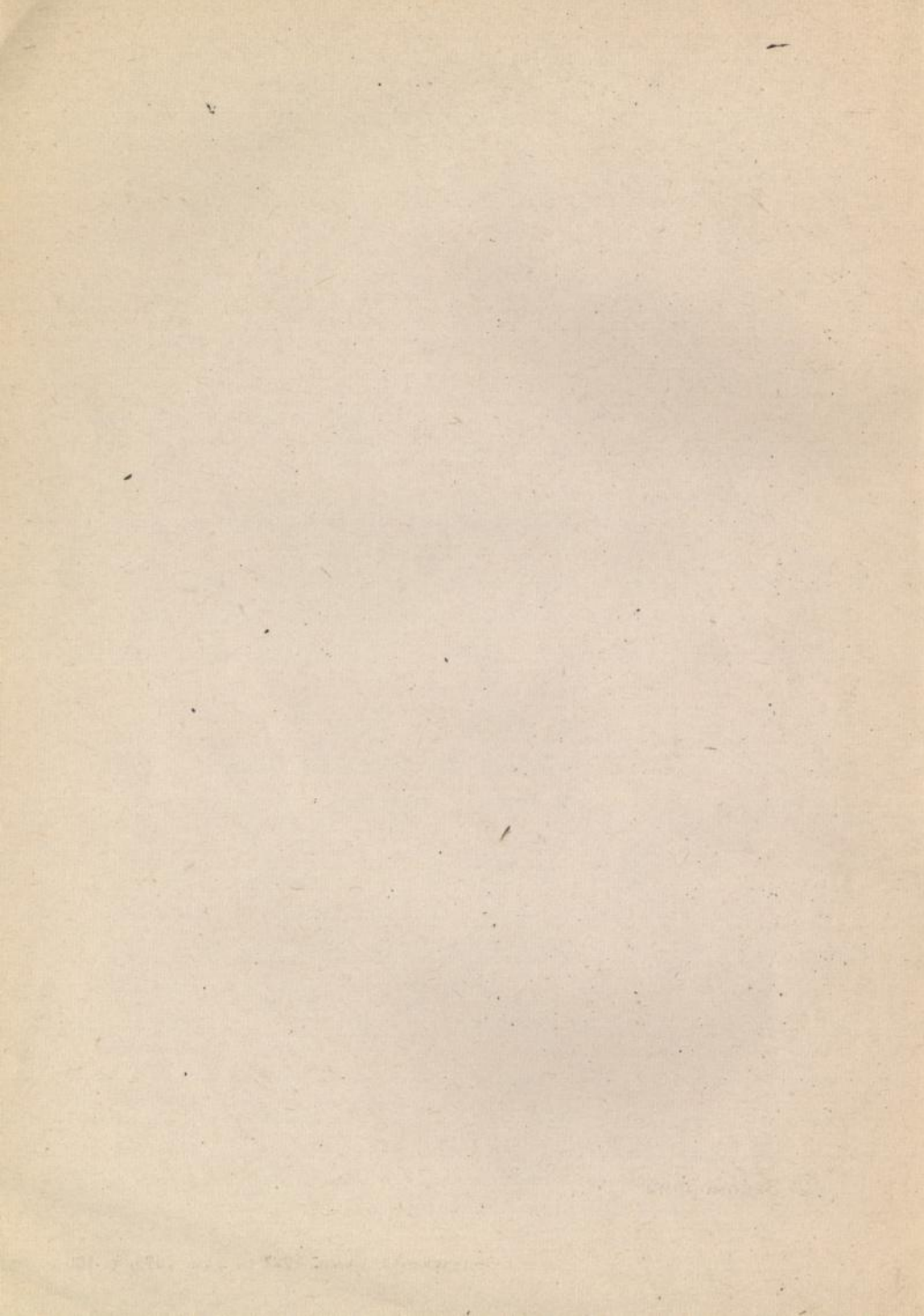
Zakomorniy S.N. - "Scientific-practical foundations of the efficient usage of the financial resources of the enterprise valuation." - Manuscript.

A thesis for a master's degree by shesialiti 08.06.01 - Economics of enterprise and the organization of manufacture. - Sumy State Agrarian University, Sumy, 1997.

This thesis is dedicated to the analysis of financial activiti in an enterprise. Here showed the essence, the substance and the importance of a category of "Financial resources of an enterprise" in a mechanism of an finances influence on the process of extended reproduction. The criterion of efficient is substantiated; generalized and individual indicators of a value are elaborated. Some models of optimization of financial resources of enterprise and besides here are some programs of calculation of model's parameters. The methods of the efficient usage of the financial resources of enterprise and optimization are elaborated. There are some offers to form an optimal structure of financial resources of an enterprise.

Key words: enterprise's financial resources, use efficiency, transformation cycle, optimizational model, financial resources stabilitation.

© Закоморний С.М.

434656

AB 38.769